

Giacomo Montanari

**Od Cirijaka do Sandra: prijenos kulturalnih i figurativnih modela antičke Grčke
s Pizzecollijevih putovanja na Botticellijeve slike**

Ovaj tekst nastoji analizirati kulturalne i figurativne izvore, koji su utjecali na najpoznatija Botticellijeva djela, nastala prije i nakon njegova putovanja u Rim oko 1481. Polazeći od ikonografskog pristupa čini se jasnijim da su slikarevi izbori bili bliži grčkoj antici negoli tadašnjem antikvarskom ukusu, kako se često navodi. Veza Christofora Landina, Botticellija i njegova najvažnijeg naručitelja, Lorenza di Pierfrancesca de Medici, otvara vrata onovremnim humanističkim krugovima kako bi pronašli izravnu poveznicu s antičkim grčkim uzorima. Putnik i arheolog-amater Ciriaco de' Pizzecolli (zvan Cirijak Ankonški) imao je u ovome „transferu“ ključnu ulogu. Bio je blisko povezan s Carlom Marsuppinijem, Landinovim učiteljem, te je također autor djela *Itinerarium*, u kojem donosi opise putovanja po Grčkoj, ilustrirane crtežima građevina, skulptura i natpisa na koje je nailazio. Bio je prvi čovjek renesanse koji je posjetio i opisao Partenon, crkvu sv. Sofije i Pergamonski oltar. Njegovi rukopisi, koji su bili vrlo popularni između 1452. (godina Cirijakove smrti) i kraja stoljeća, izgorjeli su zajedno s cijelom bibliotekom Sforza u Pesaru 1514. godine. Je li moguće da ih je Sandro Botticelli vidio te bio inspiriran nekim crtežima ili skulpturama koje su donesene iz Grčke posredstvom Cirijaka, iako danas smatramo da su ta grčka djela otkrivena tek u 19. stoljeću? Koju su uloga odigrali crteži-kopije Giuliana da Sangalla koje je Sandro Botticelli zasigurno vidio u Rimu? Ovi tragovi omogućuju nam kritički pristup prema dosadašnjim tezama te otvaranje rasprave o figurativnim modelima koji su utjecali na stvaranje nekih od najpoznatijih remek djela renesanse.